
Sprawozdanie z działalności adwokatury w 1984 r.

Palestra 29/12(336), 41-45

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WYCIĄG

PROTOKÓŁ NR 13/85
posiedzenia Rady Państwa w dniu 17 czerwca 1985 r.

I. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ADWOKATURY W 1984 R.

Do pkt I porządku dziennego

Zastępca Przewodniczącego Rady Państwa K. Secomski omówił sprawozdanie z działalności adwokatury w 1984 r. oraz poinformował, że rozpatrzyła je Komisja Prawna.

Na posiedzeniu Komisji sprawozdanie zostało uzupełnione wprowadzeniem p.o. Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej K. Łojewskiego, który wskazał główne kierunki działalności Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej po zmianie władz w kwietniu br., oraz przedstawił stan dzisiejszy adwokatury, a także problemy wymagające rozwiązania.

Prezentując stanowisko Komisji Prawnej, K. Secomski sformułował propozycje wytycznych działalności adwokatury oraz podkreślił potrzebę nadzorowania ich realizacji.

Zasadnicze kierunki działalności Naczelnej Rady Adwokackiej w jej bieżącej kadencji powinny być następujące:

- dążenie do pogłębienia i rozwinięcia samorządności we wszystkich ogniwach adwokatury ze szczególnym uwzględnieniem okręgowych izb adwokackich i zes-pi zes-pól;
- zwiększenie liczby adwokatów i aplikantów adwokackich oraz rozmieszczenie ich zgodnie z potrzebami społecznymi. Wiązać się to powinno z dbałością o uzyskanie bardziej reprezentatywnej pod względem pochodzenia społecznego struktury socjalnej wśród adwokatów;
- stworzenie zdecentralizowanego systemu doskonalenia zawodowego adwokatów na podstawie programu samoszkolenia;
- okazywanie dużej troski oraz podejmowanie konkretnych działań sprzyjających podnoszeniu poziomu etyki zawodowej adwokatów;
- wzmocnienie oddziaływania dla uzyskania poprawy poziomu postępowania dys-cyplinarnego oraz zwiększenia jego skuteczności;
- prowadzenie polityki porozumienia i pozyskiwania członków środowiska do udziału w realizacji idei samorządności, służącej rozwojowi socjalistycznej demo-kracji, przy równoczesnym okazywaniu krytycznego stanowiska wobec postaw wicherzycielskich i antysocjalistycznych;
- pilne opracowanie dokumentu określającego kierunki działania samorządu adwo-kackiego w okresie do końca bieżącej kadencji jego władz — w miejsce uchylonej uchwały nr 7 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Adwokatury.

Zastępca Przewodniczącego Rady Państwa K. Secomski poinformował również o pozytywnej ocenie wyrażonej przez Komisję dla kierunków działania Prezydium NRA po zmianie władz w kwietniu br. oraz o aprobacie dla wniosków przedsta-wionych w sprawozdaniu. Wyraził także poparcie dla starań Naczelnej Rady Adwo-kackiej o zmianę przepisów regulujących wysokość opłat za czynności adwokackie, m.in. dla uzyskania środków potrzebnych na wzmocnienie bazy materialnej adwo-katury oraz na świadczenia socjalne.

Pełniący obowiązki Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej K. Łojewski w uzupełnieniu przedstawionego sprawozdania stwierdził, że rok 1984 był dla adwokatury okresem szczególnie trudnym. Od kwietnia 1985 r. sytuacja uległa poprawie na skutek dopracowania się formuły samorządowej, sprzyjającej działalności zgodnej z zadaniami określonymi w ustawie-Prawo o adwokaturze oraz z linią porozumienia przyjętą na nadzwyczajnym zjeździe adwokatury. W 1984 r. liczba adwokatów zmniejszyła się do 3.365 osób i była niższa o 10% niż liczba adwokatów w roku 1983. Ze względu na zapotrzebowanie społeczne podjęto starania o zwiększenie liczby adwokatów. Planuje się, że w bieżącym roku liczba adwokatów wzrośnie do 3.600 osób, a liczba aplikantów adwokackich do 400 osób. Nastąpi również wzrost liczby zespołów adwokackich. Planuje się, że w 1986 r. nastąpi dalszy wzrost szeregów adwokatury do 3.800 adwokatów i 500 aplikantów. Według oceny Prezydium NRA zostanie wówczas osiągnięty stan optymalny dla warunków polskich, gdyż na 10 tysięcy osób będzie przypadał jeden adwokat. Około 90% przyrost liczby adwokatów zamierza się uzyskać przez szkolenie aplikantów. Nakłada to odpowiedzialne zadanie na samorząd adwokacki w zakresie wykształcenia oraz oddziaływania wychowawczego na aplikantów. K. Łojewski wyraził opinię, że młodzi adwokaci są dobrze przygotowani pod względem zawodowym. Nie zawsze udaje się jednak wpoić w czasie aplikacji zasady etyki adwokackiej i ethosu zawodowego.

Samorząd adwokacki jest zdecydowany konsekwentnie zwalczać przejawy postępowania sprzecznego z zasadami etyki zawodowej, m.in. na drodze postępowania dyscyplinarnego. Zdarzają się wprawdzie wypadki zbyt łagodnych orzeczeń sądów dyscyplinarnych, ale prawidłowość tych orzeczeń staje się już i będzie w przyszłości podstawową troską samorządu adwokackiego.

Ważnym zadaniem dla samorządu adwokackiego jest upowszechnienie doskonalenia zawodowego. Zasadnicza trudność w wykonaniu tego zadania wynika ze sprzeciwu środowiska wobec wszelkich form obowiązkowego kształcenia. Z tego powodu doskonalenie zawodowe musi być oparte na zasadzie dobrowolności z możliwością skutecznego przekonywania do udziału w kształceniu. Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej zamierza wypracować system dokształcania oparty na samokształceniu w specjalistycznych grupach zainteresowań.

Naczelna Rada Adwokacka planuje zorganizowanie w przyszłym roku kongresu międzynarodowego na temat etyki adwokackiej. Kongres stałby się okazją do wymiany doświadczeń oraz prezentacji znaczących polskich osiągnięć w tym zakresie. K. Łojewski zwrócił się o przyjęcie przez Radę Państwa patronatu nad tym kongresem.

W dalszym ciągu wystąpienia K. Łojewski omówił zasady samorządności adwokatury wskazując, czym jest samorząd oraz jakie są jego cele i zadania. Poinformował Radę Państwa o przyczynach niedawnego konfliktu w Izbie Adwokackiej w Białymstoku oraz o podjętych przez Prezydium NRA staraniach zmierzających do likwidacji przyczyny napięć.

Podsumowując działania Naczelnej Rady Adwokackiej w bieżącej kadencji, wskazał na dwa etapy działania: okres do kwietnia 1985 r. i okres ostatnich dwu miesięcy, w którym zasadniczym osiągnięciem było dopracowanie się formuły samorządności.

W drugim okresie Prezydium NRA zwróciło dużą uwagę na zagadnienia związane z odpowiedzialnością dyscyplinarną. Prawidłowość postępowania dyscyplinarnego ogranicza w znacznym stopniu silne poczucie koleżeńskości. Z tego powodu konieczne jest doprowadzenie do zmiany nawyków w takim stopniu, by interes adwokatury stawiany był przed interesem jednostki. Prezydium NRA, mając poparcie znacznej większości społeczności adwokackiej, zdecydowane jest piętnować wy-

padki nieetycznego postępowania oraz krańcowych postaw kontestacyjnych. Władze Naczelnej Rady Adwokackiej starać się będą o pozyskiwanie adwokatów aprobujących idee porozumienia a należących do tzw. „milczącej większości”.

Sądy dyscyplinarne powinny nie tylko dążyć do represjonowania, ale również oddziaływać wychowawczo i profilaktycznie. Takie postępowanie powinno przynieść efekty w przyszłości.

K. Łojewski omówił następnie działalność Ośrodka Badawczego Adwokatury wskazując, że wykonywanie zawodu adwokata powinno być przedmiotem studiów, mających na celu wskazanie czynników wpływających na podnoszenie poziomu usług.

Ustosunkował się do sytuacji powstałej po uchyleniu przez Sąd Najwyższy uchwały Nr 7 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Adwokatury, stanowiącej wytyczne kierunków działania samorządu adwokackiego. Prezydium NRA zamierza zastąpić uchyloną uchwałę elaboratem, którego projekt opracowany zostanie na radzie aktywu samorządu. Elaborat ten, stanowiący nowe założenia kadencyjne, zostanie poddany osądowi samorządu adwokackiego, a następnie w formie projektu uchwały zostanie przedstawiony Naczelnej Radzie Adwokackiej.

K. Łojewski wyraził przekonanie, że błędy w działalności władz samorządu adwokatury wynikały z niewłaściwej interpretacji art. 1 ustawy-Prawo o adwokaturze. Przepis ten w dalszym ciągu nastrocza trudności interpretacyjne, albowiem nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia, z kim ma współdziałać adwokatura w ochronie praw i wolności obywatelskich. Nie jest wykluczone, że władze samorządu adwokackiego zwrócą się do Rady Państwa o wykładnię omawianego przepisu.

Minister Sprawiedliwości L. Domeracki zgodził się, że w obecnej kadencji władz samorządu adwokatury można rozróżnić dwa okresy wskazane przez p.o. Prezesa NRA K. Łojewskiego. Źródłem konfliktu w pierwszym roku kadencji była błędna interpretacja art. 1 ustawy-Prawo o adwokaturze, w wyniku której Naczelna Rada Adwokacka uważała się za strażnika przestrzegania paktu praw obywatelskich przez organy władzy i administracji państwowej. Po zmianie we władzach nastąpiła zmiana klimatu, dostrzegana głównie w deklaracjach, ale także w pewnych przesłankach materialnych.

Ważne jest utrzymanie tego klimatu. Konieczne jest również opracowanie nowego programu na okres do końca kadencji. Przebieg realizacji programu będzie świadczył o poszerzeniu się pozytywnych tendencji.

Zastępca Przewodniczącego Rady Państwa B. Strużek zwrócił się do p.o. Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej W. Łojewskiego o przedstawienie bliższych informacji w następujących sprawach: przeznaczenia środków finansowych uzyskiwanych przez zespoły adwokackie po podwyższeniu stawek opłat za czynności adwokackie; różnicy między liczbą wniosków o dokonanie wpisu na listę adwokatów a liczbą dokonanych wpisów; składu socjalnego i politycznego adwokatury; prowadzenia badań przez Ośrodek Badawczy Adwokatury na podstawie opinii klientów.

Członek Rady Państwa M. Róg-Świostek wypowiedział się w sprawie wypadków nadużywania wolności słowa przez adwokatów, interesując się reakcją samorządu na tego rodzaju zachowania.

Prokurator Generalny J. Żyta zwrócił się do p.o. Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej K. Łojewskiego o wyjaśnienie, czy zostało uchylone pismo Prezesa NRA w sprawie zbierania danych o niepraworządnych działaniach organów państwowych. Wyraził opinię, że działania obecnych władz samorządu adwokackiego zmierzają do poprawy sytuacji w tym środowisku zawodowym. Wskazał, że kształtowanie właściwych postaw politycznych adwokatury jest zadaniem szczególnie ważnym, gdyż przy nieskrępowanym wypowiedzaniu się — w formie głosowania tajnego —

liczna grupa adwokatów wyraża poparcie dla działań opozycyjnych. Potrzebne jest więc współdziałanie adwokatury z instancjami organizacji politycznych, a także duża dbałość o przestrzeganie zasad etyki zawodowej przez adwokatów oraz kształtowanie postaw społecznikowskich w tym środowisku. J. Żyta poinformował o gotowości Prokuratury do aktywnej współpracy z samorządem adwokackim. Powołany został w tym celu zespół roboczy. Wypowiedział się za rozwijaniem kontradyktoryjności i za udziałem adwokatów w postępowaniu przygotowawczym. Uznał także za celowe podwyższenie stawek opłat za czynności adwokackie.

Członek Rady Państwa S. Wroński zwrócił się o skomentowanie informacji zawartej w sprawozdaniu a dotyczącej uchylenia przez Prezydium NRA 43 sprzecznych z prawem uchwał okręgowych rad adwokackich oraz o podanie informacji na temat przynależności partyjnej członków sądów dyscyplinarnych i Wyższego Sądu Dyscyplinarnego.

P.o. Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej K. Łojewski ustosunkował się do spraw poruszonych w dyskusji. Wskazał na przeszkody w wykorzystywaniu opinii klientów w badaniach naukowych ze względu na subiektywność ocen. Stwierdził, że opinie klientów, które dają się zobiektywizować, wykorzystywane są w badaniach. Nie wszystkie wnioski o dokonanie wpisu na listę adwokatów zostały załatwione pozytywnie na skutek stanowiska zajętego przez Naczelną Radę Adwokacką lub ze względu na sprzeciw Ministra Sprawiedliwości. Skład socjalny aplikantów jest niezadowolający, gdyż zaledwie 7% stanowią osoby pochodzenia chłopskiego. Naczelna Rada Adwokacka czyni starania o zwiększenie rekrutacji aplikantów pochodzenia chłopskiego. Stan socjalny aplikantów jest pochodną jeszcze mniej korzystnego stanu socjalnego absolwentów prawa, a także powodowany jest prawdopodobnie długim okresem kształcenia przed uzyskaniem wpisu na listę adwokatów.

W projekcie nowelizacji rozporządzenia regulującego wysokość stawek za czynności adwokackie zakłada się wprowadzenie zasady, że opłata zawiera w sobie 60% ryczałt przeznaczony głównie na pokrycie kosztów przychodu (utrzymanie i remont lokali, zakup środków technicznych oraz pokrycie innych kosztów administracyjnych).

W dalszym ciągu wypowiedzi K. Łojewski wyjaśnił, że wypadki nadużywania wolności słowa przez adwokatów są bardzo krytycznie oceniane przez organy samorządowe. Poza polityczną nagannością takiego postępowania jest ono traktowane jako forma sprzeniewierzenia się obowiązkowi adwokata, gdyż przynosi szkodę klientowi. Nadużywanie wolności słowa przez adwokatów jest represjonowane dyscyplinarnie.

Odpowiadając na następne pytania K. Łojewski poinformował, że pismo w sprawie sygnalizowania niepraworządnych działań organów państwowych formalnie nie zostało uchylone. Pismo to nie pochodziło od Prezydium NRA. Prezydium dowiedziało się o nim po fakcie. Ponieważ Prezydium NRA nie aprobeje pisma, należy uznać, że nie jest ono dokumentem obowiązującym.

Oceniając postawy polityczne adwokatów, K. Łojewski wyraził przekonanie, że większość środowiska popiera przyjętą przez Prezydium linię postępowania. Mniejszość zajmująca stanowisko kontestacyjne jest głośna, a przez to bardziej widoczna. Wskazał, że adwokaci z natury rzeczy są społecznikami.

Odnosząc się do kolejnych pytań poinformował, że nie jest przygotowany do udzielenia odpowiedzi obrazującej przynależność partyjną członków sądów dyscyplinarnych. Uchylone uchwały okręgowych izb adwokackich były sprzeczne z prawem i dotyczyły w większości wypadków spraw personalnych oraz wpisu na listę adwokatów.

Przewodniczący Rady Państwa uznał, że wprowadzenie p.o. Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej K. Łojewskiego oraz dyskusja znacznie wzbogaciły sprawozdanie z działalności adwokatury w 1984 r. przez uzupełnienie go informacjami o aktualnej sytuacji w samorządzie adwokackim, a także elementami programu działalności samorządu w przyszłości. Zaproponował przyjęcie przez Radę Państwa sprawozdania do wiadomości oraz zaakceptowanie wniosków przedstawionych przez Zastępcę Przewodniczącego Rady Państwa K. Secomskiego. Wśród wniosków Przewodniczący Rady Państwa podkreślił pilną potrzebę opracowania programu określającego kierunki działań samorządu adwokackiego do końca bieżącej kadencji oraz zwrócenie się o przedstawienie Radzie Państwa projektu programu do konsultacji za pośrednictwem Komisji Prawnej.

Nawiązując do poruszanej w dyskusji sprawy objęcia przez Radę Państwa patronatu nad planowanym w przyszłym roku Kongresem, Przewodniczący Rady Państwa wypowiedział się za rozstrzygnięciem jej w późniejszym terminie po opracowaniu programu działalności samorządu adwokackiego.

W kwestii interpretacji art. 1 ustawy-Prawo o adwokaturze Przewodniczący Rady Państwa wskazał, że trudności w interpretacji związane były z klimatem politycznym, w jakim była ona dokonywana. Dla prawidłowej wykładni tego artykułu ważne jest właściwe pojęcie roli i zadań samorządu adwokackiego. Jeśli to będzie konieczne, Rada Państwa udzieli pomocy w dokonaniu wykładni omawianego przepisu.

Rada Państwa przyjęła do wiadomości sprawozdanie z działalności adwokatury w 1984 r. wraz z zawartymi w nim wnioskami oraz aprobowala wnioski przedstawione przez Zastępcę Przewodniczącego Rady Państwa K. Secomskiego.

Publikowany niżej dokument został przekazany Prezydium Sejmowi PRL i innym instytucjom zainteresowanym procesem powstawania prawa, o czym doniosło „Odrodzenie” nr 26 (89) z dnia 30.VI.1985 r. Ponieważ problematyka ta jest ściśle związana z pracą adwokatury, publikujemy pełny tekst stanowiska Komisji Rady Krajowej PRON.

Redakcja

**Stanowisko Komisji Prawodawstwa i Praworządności Rady Krajowej PRON
z dnia 10.VI.1985 r. w sprawie zasad polityki legislacyjnej w PRL,
przyjęte na posiedzeniu w dniu 20.VI.1985 r.
przez Prezydium Komitetu Wykonawczego Rady Krajowej PRON**

1. Duża aktywność ustawodawcza po 1980 r. była odzwierciedleniem — w sferze nadbudowy prawnej — potrzeb społeczno-gospodarczych. Dokonana na IX Zjeździe PZPR oraz na kongresach i zjazdach innych sygnatariuszy w sprawie PRON, a także na I Kongresie Ruchu analiza przyczyn, które doprowadziły do ciężkiego kryzysu w naszym państwie, pozwoliła na sformułowanie szeroko zakrojonego programu reform. Niewątpliwie osiągnięcia legislacyjne w tej mierze nie mogą przesłonić braków i niedociągnięć. Ich wnikliwa analiza jest konieczna dla poprawy obecnej sytuacji i unikania podobnych mankamentów na przyszłość.

2. Istnieje potrzeba prowadzenia bardziej przemyślanej i konsekwentnej niż dotychczas polityki prawa, rozumianej jako część polityki państwa. Prawo ma swoją